

СЕКЦІЯ 2: ЕЛЕКТРИЧНІ СИСТЕМИ, МЕРЕЖІ ТА КЕРУВАННЯ НИМИ

ДОСЛІДЖЕННЯ СТІЙКОСТІ ЕНЕРГОСИСТЕМИ ЗА ДОПОМОГОЮ ГРАФІВ

¹Боднарчук С. В., к.ф.-м.н., доцент, ²Тесельська В. О., учениця

¹КПІ ім. Ігоря Сікорського, кафедра математичного аналізу та теорії ймовірностей; ²Сквирський академічний ліцей Сквирської міської ради Київської області

Вступ. Після початку повномасштабного вторгнення російської федерації електроенергетика України зазнала значних ушкоджень. Наслідком цього стали довготривалі блекаути, які призвели до збитків в економіці України, ускладнили надання необхідної медичної допомоги в закладах охорони здоров'я, спричинили підвищену тривожність та стреси серед населення тощо. Виникає питання: яким чином потрібно розбудовувати енергетичну систему, щоб вплив зовнішніх руйнівних чинників на неї був мінімальним?

Мета роботи. Побудувати математичну модель, за допомогою якої можна проаналізувати стійкість енергосистеми до впливу зовнішніх руйнівних чинників.

Матеріали і результати досліджень. Об'єднана енергетична система України загалом налічує близько 50 виробників електроенергії великої потужності (100МВт та вище), більше 200 тисяч електропідстанцій різного типу, також загальна довжина ліній електропередачі всіх класів напруги перевищує 1 млн. км. [1, 2]. Для опису такої складної системи об'єктів та зв'язків між ними доцільно використовувати теорію графів [3]. В подальшому ми будемо розглядати енергосистему, що містить наступні об'єкти:

1) ● – виробники електроенергії (АЕС, ТЕС та ТЕЦ, ГЕС, вітряні та сонячні електростанції тощо). Припускаємо, що вони електроенергію *лише виробляють* та віддають її в загальну мережу.

2) ● – електропідстанції. Для простоти не розділяємо їх за потужністю (пропускною здатністю). Припускаємо, що вони електроенергію *лише передають* далі по мережі.

3) ● – споживачі. Припускаємо, що вони електроенергію *лише споживають*.

Всі ці об'єкти поєднуються між собою лініями електропередачі $\rightarrow$. Такий набір елементів (та зв'язків між ними) можна зобразити за допомогою *орієнтованого графа*.

Вважаємо, що енергосистема справно працює, якщо до кожного споживача (●) є маршрут, що проходить по лініям електропередачі ($\rightarrow$), принаймні від одного

виробника (●). І чим більше таких маршрутів існує (для кожного споживача), тим більш стійкою є система відносно до зовнішнього впливу (пошкодження електропідстанцій, ліній електропередачі тощо).

Як було зазначено вище, таким чином побудовану енергосистему можна зобразити за допомогою орієнтованого графа. Останній, в свою чергу, задається своєю матрицею суміжності (позначимо її A), яка містить інформацію про кількість маршрутів довжини 1 від однієї вершини графа до іншої. Для знаходження кількості маршрутів довжини 2, 3 тощо, потрібно знайти відповідний степінь матриці суміжності A . Остаточно, для знаходження загальної кількості маршрутів довжини, що не перевищує деяке число m , потрібно розглянути суму порашованих матриць

$$S = A + A^2 + A^3 + \dots + A^m.$$

Визначати стійкість енергосистеми будемо для кожного споживача (●) окремо. Для цього обчислимо суму елементів матриці S в стовпчику, що відповідає споживачу (●), по рядках, що відповідають усім виробникам (●). Отримане значення буде дорівнювати загальній кількості маршрутів до вказаного споживача від усіх виробників. Чим більшим буде це число, тим більш захищеним вважається споживач від впливу зовнішніх руйнівних чинників.

Висновки. В даному дослідженні була побудована математична модель, за допомогою якої можна описати енергосистему, а також проаналізувати її стійкість до впливу зовнішніх руйнівних чинників (негода, стихійні лиха, умисне пошкодження тощо). Результати цієї роботи можуть бути використані при модернізації наявних електричних мереж, а також дозволять більш доцільно розподіляти обмежені матеріальні та фінансові ресурси.

Перелік посилань

1. Історія енергетики / Міністерство енергетики України. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.mev.gov.ua/storinka/istoriya-enerhetyky>
2. Список електростанцій України / Вікіпедія. Вільна енциклопедія. Електронний ресурс. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Список_електростанцій_України
3. Robin J. Wilson. Introduction to graph theory. NY: Academic Press, 1972. 168 p.